

Oponentský posudok
na doktorandskú dizertačnú prácu PhDr. Zdenka Beránka
Transformační proces v Alžírsku (1988 – 1999), Praha 2011

PhDr. Zdeněk Beránek si pre svoju dizertačnú prácu zvolil tému, ktorá je zameraná na problematiku transformačného procesu v Alžírsku v rokoch 1988 až 1999. Dizertácia predstavuje zrelé dielo, ktoré je výsledkom dôkladného štúdia problematiky počas mnohoročného bádania a zbierania bohatého pramenného materiálu, až po sekundárnu literatúru. Hneď úvodom môžem skonštatovať, že Beránkova práca nepochybne vyhovuje akademickým štandardom. Pritom pripomínam, že ide o zložitú problematiku vyvolávajúcu niekedy emócie dokonca aj v odborných kruhoch a diskusie odborníkov na túto tému, a to nielen na Blízkom východe, sa neraz vedú v ideologickej rovine alebo podľa toho, či je niekto arabista, politológ, religionista či etnograf.

Práca doktoranda je po formálnej stránke rozčlenená v zásade do piatich kapitol a tie do ďalších subkapitol, ku ktorým pristupuje úvod, záver, zoznam použitej literatúry a rôzny prílohový materiál (biografie, dokumenty, informácie a pod). Ku štruktúre a proporciám práce nemám zásadné pripomienky, koniec-koncov ide už o skúseného autora, ktorý v minulosti napríklad publikoval prehľadovú monografiu *Alžírsko*.

Prvá časť práce má teoretické a terminologické zameranie a čitateľa uvádza do problematiky politických dejín Alžírska v rokoch 1988 – 1999. Spolu s druhou kapitolou, ktorá mapuje historický vývoj Alžírska do roku 1988, hlavne potom obdobie po získaní nezávislosti, predstavuje prehľadné zasadenie problematiky do širšieho historicko-politologického rámca. Jadro práce, kapitoly 3–5, je zámerne členené do rovnakých blokov: legislatívneho, politicko-mocenského, bloku hromadných oznamovacích prostriedkov, vojenského či hospodárskeho. Tento postup považujem za premyslený a vhodný.

Pán Beránek podal vo svojej práci nielen vydarený popis a analýzu preštudovaného materiálu, ale príkladne ho zasadil aj do historického a aktuálneho dobového kontextu. Doktorand preukázal svoju erudíciu, bádateľskú disciplínu a schopnosť pracovať systematicky. Keďže ja sám som sa udalostiam v Alžírsku na prelome 80-tych a 90-tych rokov venoval počas svojho štúdia vo Francúzsku v roku 1991, oceňujem široký záber a nadhľad, s ktorým je dizertácia spracovaná.

Zo širokej názorovej palety odborníkov na alžírsky islamizmus autor správne poukazuje aj na ten názor, že alžírski islamisti si odmietnutím demokracie v rokoch 1989-1991 zúžili manévrovací priestor a dali priestor tvrdému jadru režimu pre presadenie svojej legitimacy (s. 24). Veľká časť alžírkej spoločnosti bola potom ochotná tolerovať aj autoritárske postupy režimu v strachu pred islamistami a stranou FIS, ktorý sa javil raz ako oprávnený, inokedy skôr ako vykonštruovaný..

Nemá zmysel uvádzať poznámky k tomu ako by sa to či ono dalo inak v dizertácii formulovať alebo komentovať, zastavím sa preto iba pri niektorých detailoch. Spôsob prepisu z arabčiny nepovažujem za príliš šťastný, napríklad aj s ohľadom na vynechávanie ěajnu a hamzy uprostred slova (napr. s. 26, alebo tvar *džazáira*), čo nie je v českom úze obvyklé (viď monografie od Gombár, Kropáček, Mendel). Nekonzistentnosť konštatujem pri porovnaní prepisov *salafía* (s. 26) a *islámíja* (s. 62). V biografiách politikov by sa bolo hodilo uviesť mená aj arabským písmom, aby boli ľahšie dešifrovateľné pre tých odborníkov a záujemcov, ktorí sa dostávajú do styku s prameňmi či knižnou produkciou písanou v arabčine. Pri zmienke o diplomovej práci J. Čuříka na s. 3 mi chýbal presný bibliografický odkaz.

Práca sa z veľkej časti opiera o francúzske pramene a literatúru, čo vnímam ako najväčší prínos pre lepšie pochopenie danej problematiky. Ide zväčša o sprístupnenie českému prostrediu veľmi málo známych materiálov. Možno skonštatovať, že doktorand má dobrý prehľad o vnútorných prúdoch v alžírkej politike ako aj v otázkach dynamiky vývoja v sledovanom období.

Osobne by ma zaujímali dva okruhy problémov, ktoré by pán Beránek mohol rozobrať pri obhajobe: 1. ako sa pozerá na možné scenáre vývoja v Alžírsku v súvislosti s práve prebiehajúcou revolučnou vlnou v arabskom svete, ktorá začala udalosťami v Tunisku a Egypte? ; 2. je z dlhodobého hľadiska možno v sledovanom období pozorovať zásadnejší posun v otázke mocenského centra alžírkej politiky či prehĺbenia kohézie alžírkeho národného štátu?

Nehľadiac na niektoré moje kritické poznámky priniesol autor podnetné a doteraz nepublikované pohľady na problematiku politického vývoja v Alžírsku v rokoch 1988 - 1999. Predložená pôvodná práca, ktorá je výsledkom doktorandského štúdia v Ústave Blízkeho východu a Afriky FF UK je zároveň štandardnou a solídnu dizertačnou prácou, ktorej autor PhDr. Zdeněk Beránek preukázal schopnosť samostatnej vedeckej práce a

preto ju *odporúčam* k obhajobe pred komisiou na udelenie titulu *Philosophiae doctor* /Ph.D./.

V Bratislave, 24.4.2011

PhDr. Gabriel Pirický, M.A., Ph.D.
Ústav orientalistiky SAV, Bratislava